

STUDII PRIVIND PERFORMANȚA ÎNTREPRINDERILOR DIN AGRICULTURA ROMÂNIEI ȘI PRODUCTIVITATEA CULTURILOR AGRICOLE, ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

-Rezumat-

Lucrarea de abilitare intitulată *“Studii privind performanța întreprinderilor din agricultura României și productivitatea culturilor agricole, în contextul schimbărilor climatice”* are drept scop realizarea unei sinteze a rezultatelor activității de cercetare în domeniul agricol și economic privind analiza întreprinderilor care activează în agricultura României și a performanțelor acestora, în condițiile adaptării la măsuri economice, fiscale și de agromediu impuse prin reglementări naționale și UE, activitate pe care am desfășurat-o în perioada 2009-2024.

Una dintre măsurile de agromediu asupra căreia mi-am îndreptat atenția a fost strategia *Farm to Fork*, care la momentul introducerii în cadrul *Green Deal*, menționa tranziția către un sistem alimentar rezilient și prietenos cu natura, prin stabilirea unor ținte precise privind reducerea îngrășămintelor chimice, pesticidelor și a substanțelor antimicrobiene. În anul 2021, la nivelul exploatațiilor agricole vegetale din România și a asociațiilor de producători, această strategie a creat o undă de șoc, previzualizând efectele generate de reducerea folosirii input-urilor agricole, cu efecte imediate asupra producției agricole, care ar putea diminua competitivitatea acestora pe piețele de export.

O altă măsură de agromediu asupra căreia mi-am îndreptat atenția, a fost cea reprezentată de ecoschema PD-04 *„Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil”* și inclusă în Planul Național Strategic al României pentru perioada 2023-2027. Pornind de la aceasta măsură, exploatațiile agricole din România își pot stabili un plan optim de cultură, în condițiile păstrării profitabilității și rentabilității afacerilor agricole dar și în concordanță cu conservarea ecosistemelor, menținerea biodiversității și reducerea efectelor negative provocate de încălzirea globală. În acest context, întrebarea de cercetare, adresată de asociațiile de fermieri, a fost modul în care vor fi influențate producțiile și veniturile exploatațiilor agricole și dacă subvenția acordată prin această ecoschemă va putea compensa pierderile de venit intuite de producători.

În acest scop, lucrarea este structurată pe capitole, fiecare evidențiind componentele activității mele profesionale, rezultatele cercetării și viziunea mea viitoare în cariera de cadru didactic și cercetător.

Practicarea agriculturii în țara noastră are la bază condițiile oferite de potențialul productiv major, de care alte țări nu dispun. Astfel, în prima parte, am abordat situația

consumului de fertilizanți și pesticide în agricultura din România, comparativ cu țări reprezentative din UE, aspect deosebit de important în aplicarea tehnologiilor agricole, cu impact direct asupra productivității culturilor și implicit asupra profitabilității exploatațiilor agricole. Sistemul de fertilizare are un impact major asupra producțiilor agricole la diferite culturi, având în vedere că la nivelul ecosistemului agricol, prin exportul producției principale și/sau secundare, se extrage din sol o cantitate de elemente nutritive, determinând inevitabil reducerea producțiilor. Literatura de specialitate recomandă determinarea cantității optime de îngrășăminte chimice ce este necesar a fi aplicate, pornind de la determinarea consumurilor specifice ale fiecărei culturi, în raport cu producțiile planificate dar și ținând cont de nivelul de elemente nutritive existent în sol. Este de evidențiat faptul că, orice reducere a cantităților de elemente nutritive (azot, fosfor, potasiu și alte microelemente), va avea consecințe directe asupra producțiilor, în sensul diminuării, indiferent de cultură, iar, pe de altă parte, sistemul de protecție a culturilor - incluzând aici sistemul de management a buruienilor, al agenților patogeni și al dăunătorilor - prezintă un interes major în cadrul tehnologiei cadru a fiecărei culturi, având în vedere că, în cazul buruienilor și patogenilor, pierderile provocate prin neaplicarea tratamentelor adecvate pot conduce la compromiterea totală a culturilor.

Al doilea capitol abordează analiza-diagnostic a trei exploatații agricole vegetale din România, dimensionate diferit și care, în perioada 2019-2022, au avut planuri de cultură diferite, adaptate suprafețelor disponibile, au abordat diferit tehnologia aplicată culturilor, implicit cantitățile de fertilizanți și pesticide aplicate acestora. Ca urmare, aceste exploatații au avut o productivitate și un randament diferit la culturile din asolamentele practicate, precum și o profitabilitate la nivel de fermă diferențiată și influențată de tehnologia aplicată cât și de politica proprie de produs și preț.

Conform statisticilor, tipologia exploatații din România arată o prevalență a numărului celor cu obiect de activitate cultivarea cerealelor. În cadrul studiului, exploatațiile analizate sunt cultivatoare de cereale, plante tehnice și oleaginoase iar din punct de vedere a suprafețelor cultivate, au avut dimensiuni diferite de aproximativ 60 ha, 600 ha și 3.000 ha. Din analiza datelor s-a evidențiat corelarea doar parțială între suprafața cultivată și rezultatele obținute. Dacă ne raportăm la datele statistice, suprafețele cultivate cu grâu și porumb, plasează țara noastră pe primele poziții în clasamentele europene, dar luând în considerare producțiile realizate la aceste culturi și, mai mult decât atât, randamentul și profitabilitatea acestora, atunci cotațiile acordate agriculturii din România, nu vor mai fi la fel de satisfăcătoare.

Analiza referitoare la influența randamentului producției asupra rentabilității culturilor din cadrul asolamentului practicat de cele trei exploatații agricole, a evidențiat că, cheltuielile de producție au avut, în general, un impact negativ asupra rentabilității culturilor, pe fondul creșterii constante a prețului input-urilor, care a majorat semnificativ aceste costuri. În aceste condiții, producătorii agricoli s-au aflat în situația de a găsi substituenți eficienți, cu prețuri mai mici, pentru diminuarea cheltuielilor de producție. De asemenea, producția realizată la culturile incluse în asolamentul celor trei exploatații, a avut și ea, în general, un impact negativ asupra eficienței economice, fiind mici, pe fondul schimbărilor climatice, din ce în ce mai vizibile, greu de anticipat și de controlat, ce a condus la reducerea cantitativă și calitativă a acestora. Acest aspect a subliniat încă o dată necesitatea subvenționării activităților agricole, indiferent de dimensiunea exploatațiilor sau favorabilitatea condițiilor zonale, iar forurilor legislative din țara noastră și UE, li se recomandă stabilirea cuantumului acestora, pe baza analizelor efectuate, în mod particular, la nivel de fermă.

Rezultatele studiului au accentuat paradigma că, producția agricolă realizată de exploatațiile luate în studiu, este supusă interacțiunii unor factori majori: potențialul genetic al fiecărei culturi, condițiile pedoclimatice locale și influența indiscutabilă a tehnologiei aplicate (incluzând aici sistemul de lucrare a solului, sistemul de fertilizare și sistemul de protecție a culturilor). În acest context, sistemul de fertilizare impactează major producția agricolă și randamentul culturilor, având în vedere că, la nivelul ecosistemelor agricole, prin exportul anual al producțiilor recoltate, se extrage o cantitate însemnată de elemente nutritive, iar în lipsa compensării periodice cu îngrășăminte, va determina pe viitor reducerea producțiilor. Aplicarea îngrășămintelor trebuie realizată pornind de la nivelul de aprovizionare cu elemente nutritive existent în sol și consumurile specifice fiecărei culturi, având ca obiectiv atingerea nivelului planificat pentru cheltuieli, producții, randament, venituri și profitabilitate.

Astfel, corelația directă dintre cantitatea de elemente nutritive disponibile plantelor și nivelul producțiilor recoltate este evidentă, iar orice reducere a cantității de elemente nutritive (azot, fosfor, potasiu și alte microelemente) va avea ca și consecință reducerea producțiilor, randamentului și profitabilității exploatațiilor agricole vegetale.